

Over prooien en prooiresten...

Dick Dekker

Naar aanleiding van mijn verhaal over grote prooien van Slechtvalken (Dekker 2009a), schreef Rob Bijlsma het volgende: “Otto Uttendörfer en medewerkers (Neue Ergebnisse über die Ernährung der Greifvögel und Eulen) verzamelden 6410 prooien bij 221 nesten van de Slechtvalk, daaronder geen enkele gans. Wel zaten er Rot- en Brandganzen onder prooien die weg van het nest werden gevonden (winter?). In de lijst van prooien over de gehele wereld noemt hij Grauwe Gans, Kolgans, Rietgans, Rotgans, Roodhalsgans en Brandgans.”

Een meer recente lijst bevat 1365 slechtvalkprooien die werden verzameld bij de Zwolse elektriciteitscentrale; deze bestond voor 68% uit duiven en spreuwen (van Dijk 2000). Ook hier ontbraken ganzen. Een aantal kortere lijsten werd gepubliceerd door onderzoekers in andere steden, in polders en op de Waddeneilanden. Het verzamelen van plukresten en het uitpluizen van braakballen zit veel roofvogelaars blijkbaar in het bloed. Ik ben daar altijd te lui voor geweest en heb mij in plaats daarvan toegelegd op het vergaren van gegevens over de jachtwijze van Slechtvalken (Dekker & Ferwerda 2008; Dekker 2009b). In de luwte van een schuurtje staan of in een geparkeerde auto zitten, de verrekijker in de aanslag, lag meer in mijn contemplatieve aard. En dan maar wachten, desnoods urenlang, tot een valk eindelijk iets ging doen.

Naar mijn idee, is er een wezenlijk verschil tussen een lijst van prooien die men een valk heeft zien vangen en een lijst van *prooiresten* verzameld op een vaste plek waar een valk huist. In het open veld, ver van hun nest of roestplaats slaan valken ook prooien, vooral watervogels, die te zwaar zijn om weggedragen te worden (ook voor Haviken beschreven; zie Rutz 2003). Als wij die restanten dan vinden, kunnen we alleen maar raden naar de doodsoorzaak, hetgeen tot foutieve conclusies kan leiden, vooral als het om een gans gaat.

Onlangs werd ik door een correspondent geattendeerd op een website met een serie schitterende foto's van Slechtvalken, onder andere een eerstejaars valk die een gans aan het plukken was. Het commentaar was verwarrend; sommige kijkers die op de foto reageerden, veronderstelden dat het hier een “capture and kill” betrof, maar dat werd door anderen betwijfeld. Misschien was deze gans wel aangeschoten of tegen een hoogspanningsleiding gevlogen? Nadat de jonge valk zich rond gevreten had, kwam er een volwassen valk voor de camera. Blijkbaar was deze Slechtvalk niet vies van aas. Mij verbaast dat niet. Als nestjong eten valken dood vlees. Volwassen valken keren zonder aarzelen terug naar hun eigen tafelresten en benutten die van soortgenoten. Bovendien nemen ze elke kans waar een Sperwer, Smelleken of kiekendief van hun prooi te beroven. Hier in Canada zag ik een eerstejaars valk neerstrijken op het aangespoelde kadaver van een botulismeslachtoffer. Ook deze

'edele' valk is blijkbaar liever lui dan moe. Het bespaart energie en daar gaat het om in de natuur.

In september 2009 observeerde ik weer eens hoeveel moeite een jonge valk soms moet doen om zijn eigen kostje op te scharrelen. Langs de oevers van een groot ondiep meer, niet ver van mijn woonplaats Edmonton in centraal Alberta, lagen duizenden eenden. Er waren verschillende valken op af gekomen, alle eerstejaars vogels op doortrek. Aan snelheid mankeerde het ze niet, maar zodra ze een vliegende eend ingehaald hadden, plonsde die meteen het water in. Een smient klapte zo hard neer op een ondiepe plek dat hij een meter omhoog stuiterde. Toen een valk, die ik al meer dan een uur gevolgd had, eindelijk een (misschien geraakte) eend uit het water probeerde te vissen, werd hij meteen 'geassisteerd' door een Zilvermeeuw, die al zwemmend gewoon door bleef hakken terwijl de valk met hangende klauwen probeerde het slachtoffer te grijpen. Zo ging het minutenlang. Twee maal landde de valk even op een steen om daarna zijn pogingen te hervatten. De meeuw pikte gewoon door en de eend was tenslotte dood. Uiteindelijk kwam er een Witkoparend aanvliegen die de restanten zonder stoppen weggriste.

Na een lange rustperiode vloog de valk weg over het meer, laag over honderden zwemmende en duikende eenden. Plotseling begon hij te klimmen en greep een meeuw van onderen en van achteren. Kennelijk had die het gevaar niet zien aankomen. Met de meeuw in de klauwen zakte de valk steil omlaag om vlak boven de golven los te laten. De meeuw plonsde in het water. De valk steeg meteen weer op en zette in hoog tempo koers naar de verre overkant van het meer waar hij als een kogel schuin omlaag stootte. Daar had ik dan graag bij willen zijn. Na een halve eeuw in het veld en 490¹ geslagen prooien, altijd weer prachtig om te zien.

---

¹ Ongeveer 85% betrof steltlopers, eenden en meeuwen.

Summary

Dekker D. 2010. About prey and prey remains... De Takkeling 18: 156-158.

It is pointed out that any food studies based on prey remains collected at elevated plucking posts are inherently biased. For instance, geese are too heavy to be transported by Peregrines. Among 6410 prey items amassed by Uttendörfer (1952) and his coworkers at 211 nest sites, not a single goose was reported. Similarly, there were no geese among 1365 prey items of Peregrines collected at a Dutch powerplant (van Dijk 2000); here, the Peregrine diet consisted largely of pigeons and Starlings. Uttendörfer listed six species of geese among prey remains found away from nests, presumably largely found in winter. However, plucks found in the field can lead to false conclusions as to the assumed cause of death and the predator responsible for the kill. Furthermore, Peregrines are known to feed on carrion and kleptoparasitise smaller raptor species. A less biased way of learning what wild Peregrines kill, is by direct observation of their hunting. Of 490 prey seen to be captured by Peregrines in Canada, 85% were waterbirds; the largest birds killed were female Mallards (Dekker 2009). An anecdotal observation is provided about an immature Peregrine hunting ducks. After much effort, a downed duck was pirated by a Herring Gull, which in turn lost the duck to a Bald Eagle. After a rest, the same falcon grabbed a gull over water. Unable to carry the catch to dry land, the falcon jettisoned its prey.

Literatuur

- Dekker D. & Ferwerda A. 2008. Herfsttrek en jachtgewoontes van de Slechtvalk in Noord-Fryslân Butendyks. *Twirre* 19: 2-10.
- Dekker D. 2009a. Rotgans *Branta bernicla* en Bergeend *Tadorna tadorna* als prooi van Slechtvalk *Falco peregrinus*. *De Takkeling* 18: 85-89.
- Dekker D. 2009b. Hunting tactics of Peregrines and other falcons. PhD thesis Wageningen University. Hancock House Publishers, Surrey, BC, Canada; Blayne, WA, USA.
- Rutz C. 2003. Assessing the breeding season diet of goshawks *Accipiter gentilis*: biases of plucking analysis quantified by means of continuous radio-monitoring. *J. Zool., Lond.* 259: 209-17.
- Uttendörfer O. 1952. Neue Ergebnisse über die Ernährung der Greifvögel und Eulen. Eugen Ulmer, Stuttgart.
- van Dijk J. 2000. Zwolse Slechtvalken op middelbare leeftijd. *Slechtvalk Nieuwsbrief* 6(2): 6-10.

Adres: 3819-112 A Street NW, Edmonton, Alberta, Canada T6J 1K4, ddekker1@telus.net